

Małgorzata Wiecheć, Aleksander Wiecheć

Początki narciarstwa w "Sokole" w Polsce

Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 5, 59-68

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małgorzata Wiecheć, Aleksander Wiecheć

POCZĄTKI NARCIARSTWA W „SOKOLE” W POLSCE

Słowa kluczowe: narciarstwo, początki, „Sokół”, Polska

ABSTRACT

The Origins Of Skiing in The Gymnastic Association „Falcon” in Poland

Key words: skiing, origins, „Falcon”, Poland

Although skiing as an organized form appeared in „Falcon” („Sokół”) only in 1923, yet, the association members’ interest in this novelty arose in the end of 19th century. Thus, skiing was practiced at first as an element of tourism, and later as a sport. „Falcon” (of Zakopane) could pride itself on the first Polish skiing team, but soon other teams were organized. The deep engagement of the association members soon brought the first successes in national and international skiing competitions. The role of the association, and especially the skiing teams in the development of Polish skiing cannot be overestimated, yet since the end of World War II it has hardly ever been mentioned and has not been the subject of any research.

1. Wprowadzenie

Zanim narty stały się w Polsce powszechne (wcześniejsza nazwa „ski”, „łyże” lub „łyżwice”; ostatecznie utrwaliła się nazwa — narty), propagowano je w różnego rodzaju periodykach. Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, będąc organizacją ogólnopolską (od lat osiemdziesiątych XIX stulecia), jako pierwsze upowszechniało wiele różnego rodzaju sportów oraz rozwijało praktyczną działalność w dziedzinie szeroko rozumianej kultury fizycznej¹.

Chociaż sokoli nartami posługiwali się już od samego początku „białego szaleństwa”, to jednak dopiero w roku 1923 założono oddział narciarski w łonie „Sokoła” (był nim oddział zakopiański). Pełnił on rolę bazy dla narciarstwa w „Sokole” polskim. W bardzo krótkim czasie oddział ten zamienił się w klub narciarski, a sokoli zakopiańscy odgrywali jedną z najważniejszych ról w Polsce w tym sporcie.

¹ J. Gaj, K. Hładzelek, *Dzieje kultury fizycznej w Polsce*, Poznań 1997, s. 26.

W pierwszym okresie działalności (do 1918 r.) uprawiano narciarstwo w odniesieniu do turystyki zimowej oraz organizowano kursy narciarskie. Były to prekursorskie działania popularyzujące narciarstwo. Dopiero w okresie międzywojennym, kiedy to nastąpiły istotne zmiany w idei sokolej, rozwinął się aspekt sportowy tej dyscypliny, który wkrótce zdominował pozostałe.

2. Popularyzacja narciarstwa przez PTG „Sokół”

Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w wydawanych przez siebie pismach sukcesywnie poruszało tematy związane ze sportami zimowymi.

Pierwszy artykuł na temat nart był zamieszczony w „Przeglądzie Gimnastycznym «Sokół»” z 1892 r. i poruszał on aspekty zdrowotne oraz patriotyczne narciarstwa. W 1897 r. dr Stanisław Rowieński w artykule *Zabawy i sport w zimie* w dwóch kolejnych numerach wspomnianego pisma (z marca i kwietnia) opisał sprzęt narciarza: „Do przebywania natomiast głębokich zasp śniegu, spuszczenia się z kilkumetrowej wysokości śniegiem pokrytych stoków górskich, a więc w komunikacji i przebywania miejsc, z powodu śniegu, w których stopa ludzka grzęźnie, niedostępnych, używane bywają „ski”, u nas „łyże” albo narty zwane. Przybór ten składa się z wąskich na 2 m lub więcej długich, u przodu w górę zakrzywionych pojedynczych dwóch płosów, mających kształt wąskich deszczulek, które jadący za pomocą rzemyków podobnie jak łyżwy do nóg sobie przymocowuje [...]”². Powyższy opis wskazuje na utylitarne zastosowanie sprzętu narciarskiego przez ludność okolic podgórskich.

W innym artykule zatytułowanym: *Kilka wskazówek do jazdy na łyżach* (z tegoż samego roku) autor o inicjalach M. D. dokładnie opisał tak same narty, jak i technikę poruszania się na nich. Opisał technikę wykonywania zwrotów na nartach oraz inne ewolucje narciarskie. Wyróżniał cztery metody zjeżdżania z góry na „łyżach”, mianowicie: „1) co jest najmniej szybkie i przyjemne, siada się na drażku jak na koniu i w tej postawie zjeżdża się na dół, hamując ciągle rosnącą szybkość, 2) albo też zjeżdża się z góry w postawie kucznej, lub 3) kłęcznej, lub wreszcie 4) w postawie stojąc [...]”. Te wskazówki można uznać za praktyczny trening narciarstwa zjazdowego. Był to pierwszy poradnik narciarski w dzisiejszym znaczeniu.

W 1908 r. T. Dregiewicz pisał w „Przewodniku Gimnastycznym «Sokół»”, w kolumnie — Narciarstwo: „Gniazda Sokole mają idealne warunki dla uprawiania tego sportu (budynki, szatnie itp.), należy tylko odważyć się zacząć z wolna zaopatrywać się w sprzęt narciarski (obecnie niestety jeszcze dość drogi), mam na myśli szczególnie gniazda podgórskie [...], które dzięki

² „Przewodnik Gimnastyczny «Sokół»” (dalej: PGS), Kraków 1897, nr 3, s. 44.

swemu położeniu powinny stać się ośrodkami narciarskimi, grupując w swoich szeregach wszystkich zwolenników tego królewskiego sportu [...]”³. W dalszej części tego artykułu autor ubolewał, iż „[...] niestety, tylko nieliczne gniazda (i to bardzo nieliczne) uprawiają ten sport, [...] powinniśmy zająć miejsce pierwsze i dominujące w narciarstwie [...]”. Był to okres, w którym narciarstwo w „Sokole” było uprawiane — i to w nielicznych gniazdach, przeważnie w celach turystyczno-rekreacyjnych.

Wspólnie z innymi organizacjami zachęcano do uprawiania narciarstwa poprzez odczyty z zakresu turystyki narciarskiej, wieczorki projekcyjne ze wspólnie odbytych wycieczek, organizację bezpłatnych kursów narciarskich itd.: „I u nas znajdują się fundusze, znajdują się jednostki, które obecnym brakom zaradzą, lecz w pierw trzeba stworzyć zastępy tych, dla których schroniska, urządzenia, podręczniki będą potrzebne, a to zadanie jest powinnością nie tylko towarzystwa tatrzańskiego i jego oddziałów, nie jedynie towarzystw narciarskich lecz nade wszystko licznie po kraju rozsiadłych towarzystw sokolich.” A dalej: „Trudności w zorganizowaniu narciarstwa nie istnieją. — Tak karpackie Towarzystwo narciarzy we Lwowie, jako też zakopiański Oddział lub Sekcja Towarzystwa Tatrzańskiego w Zakopanem nie uchyli się od udzielenia koleżeńskiej pomocy przy zawiązywaniu oddziałów, służyć Wam będzie swem doświadczeniem. — K.T.N. ogłosiło już nawet w dziennikach, iż urządza zaraz z początkiem sezonu we Lwowie bezpłatny kurs narciarski a w zeszłym roku wysyłało na żądanie swych instruktorów”⁴. Te wypowiedzi stanowiły wyraźną zachętę pod adresem działaczy sokolich do popularyzacji narciarstwa, przynajmniej w górskich miejscowościach.

W prasie sokolej znajdujemy również recenzje lub krótkie omówienie podręczników narciarskich wydawanych w Polsce, takich jak *Narty i ich użycie* R. Kordysa lub *Podręcznik narciarstwa według zasad alpejskiej szkoły jazdy na nartach* H. Bobkowskiego i M. Zaruskiego.

Niewątpliwym wpływem na rozwój narciarstwa miało gniazdo „Sokoła” zakopiańskiego, które było współzałożycielem (wraz z Towarzystwem Tatrzańskim) jednej z pierwszych organizacji narciarskich w Polsce – Zakopiańskiego Oddziału Narciarzy (ZON). Stało się to 28 lutego 1907 r. Pierwszym prezesem ZON-u został nestor narciarstwa, dyrektor Szkoły Przemysłu Drzewnego, wiceprezes zakopiańskiego „Sokoła” Stanisław Barabasz. Działacze ZON zorganizowali pierwszy na terenach dzisiejszej Polski kurs narciarski, na

³ PGS 1908, nr 1, s. 11.

⁴ PGS 1908, nr 11, s. 86–87.

przełomie 1907/1908 r., dając początek corocznym takim kursom⁵. Zaś pierwszy kurs zorganizowany wspólnie przez sokołów i PTT miał miejsce w roku 1913⁶.

Zakopiańscy sokoli publikowali w prasie lokalnej artykuły o nartach i narciarstwie („Przegląd Zakopiański”)⁷. Te lokalne publikacje i polemiki również przyczyniały się do popularyzacji narciarstwa.

Pisano: „Wszystkie nasze gniazda sokole rozrzucone wzdłuż Podkarpacia lub w głębi gór mając tak zachęcające warunki i tereny, popełniłyby ciężki grzech wobec własnego rozwoju, gdyby nie zajęły się gorąco zaprowadzeniem u siebie nauki jazdy na nartach”⁸. W ówczesnych warunkach przed I wojną światową „Sokół” galicyjski (krakowski i lwowski) oraz gniazda związane z tymi ośrodkami dysponowały najlepszymi warunkami do rozwoju narciarstwa.

Działacze sokoli sami jeździli na nartach, sankach lub innych „sprzętach śnieżnych”, organizując pokazy ich używania. Na łamach prasy sokołej i lokalnej zamieszczano reklamy firm produkujących narty oraz sprzęt zimowy⁹.

Wszystkie te działania popularyzujące narciarstwo przynosiły wymierne efekty. Zaczęto uprawiać narciarstwo (w sensie turystyki narciarskiej i pieszej, gdyż jak wspomniałem we wstępie nie istniała jeszcze rywalizacja sportowa w tym zakresie) najpierw w Zakopanem i Karpatach Wschodnich, a następnie w innych gniazdach sokolich.

3. Turystyka narciarska

Rozwój narciarstwa związany był bezpośrednio z postępującym zagospodarowaniem gór: tj. z powstaniem schronisk oraz szlaków turystycznych, co w polskich Karpatach było głównie domeną TT oraz Beskidenverein.

Członkom „Sokoła” narty służyły wprawdzie jako sprzęt pomocny w poruszaniu się po śniegu, zarówno w podejściu pod górę i w zjazdach z góry, jak i w pokonywaniu płaskiego terenu. Dostrzeżono przydatność nart do celów wojskowych, szczególnie w wywiadzie, dlatego też pierwsze kursy narciarskie organizowano właśnie dla wojska. Początek takim kursom dał w 1910 r. inż. Aleksander Bobkowski. Cywile używali nart w czasie zimowych wycieczek

⁵ M. Pinkwart, *Zakopiańskim szlakiem Mieczysława Karłowicza*, Warszawa – Kraków 1985, s. 116–117.

⁶ Patrz aneks nr I.

⁷ M. Pinkwart, *Zakopiańskim szlakiem Mariusza Zaruskiego*, Warszawa – Kraków 1983, s. 42.

⁸ PGS 1908, nr 11, s. 87.

⁹ Patrz np.: „Przegląd Sokoli”, Kraków 1913, nr 11, s. 92.

turystycznych. W Polsce nastąpiło to pod koniec XIX wieku, kiedy to zaczęła rozwijać się zimowa turystyka narciarska. Tak oto pisał autor artykułu *Sokół a sport narciarski*: „[...] działalność Oddziału objęła zimową turystykę górską, czego wyrazem był szereg poważnych wycieczek, jak przejście Czerwonych Wierchów, Kasprowego itd. przy wielkiej ilości uczestników [...]. Wartość podobnych wycieczek, przyczyniających się znakomicie do rozwoju fizycznego, rozumie każdy, a wrażenia, które przeżywa narciarz w tym, jakby zczarowanym świecie blasków i słońca nie mają chyba równych sobie, [...] bo kto raz przeżył takie chwile, dla tego owe proste «deski» staną się cennym i ulubionym towarzyszem”¹⁰.

Sokoli organizowali zbiorowe wycieczki górskie w zimie, dając początek turystyce narciarskiej, jak byśmy dzisiaj powiedzieli; narciarskiej turystyce kwalifikowanej. Przykładem może być pierwsza wycieczka zimowa na Łomnicę w roku 1900. Poza tymi oficjalnymi, organizowali oni również wycieczki indywidualnie w mniejszym lub większym gronie. Na takie wycieczki umawiali się oni ze znanymi narciarzami lub przewodnikami góorskimi, nie informując władz sokolich. Począwszy od 1907 r., każdy kurs narciarski kończył się wycieczką narciarską, w czasie której świeży adept narciarstwa mogli wykorzystać nabyte umiejętności.

Mówiono wówczas o narciarstwie wycieczkowym, które cieszyło się poparciem i uznaniem centralnych władz „Sokoła”. Nawet w okresie międzywojennym ta forma uprawiania narciarstwa uznawana była za priorytetową. „Tę przede wszystkim formę powinno pielęgnować Sokolstwo. Zresztą, jak to wykazała praktyka, dopiero bujny rozwój narciarstwa wycieczkowego w danej okolicy, daje podstawy pod rozwój narciarstwa sportowego. Klasycznym przykładem jest u nas Zakopane, polska stolica sportów zimowych”¹¹. Już wówczas zdawano sobie sprawę z tego, że masowe uprawianie określonej dyscypliny sportowej jest podwaliną rozwoju tejże dyscypliny na poziomie wyczynowym.

4. Próby ujęcia w ramy organizacyjne narciarstwa w „Sokole”

Rozwijający się turystyczny ruch narciarski chciano (podobnie jak to czyniono w krajach alpejskich) ująć w ramy organizacyjne, w celu szerszego jego rozpropagowania i nadania mu odpowiedniej formy i rangi. Pierwsze próby podjął Władysław Rudnicki — działacz zakopiańskiego gniazda, który od 1898 r. zachęcał swoich kolegów do założenia towarzystwa łyżwistów w tym mieście. Jak relacjonowano: „Niestety poczynania te, ani wśród dru-

¹⁰ PGS 1924, nr 12, s. 139.

¹¹ PGS 1926, nr 24, s. 279.

hów, ani szerszego ogółu nie znalazły zrozumienia i sprawa ucichła na długie lata”¹².

Sokoli z Zakopanego nie ustawali w swych zamiarach i już w 1900 r. usiłowali założyć klub narciarski pod Tatrami. Szczególnie aktywnymi w tych działaniach byli dr Eugeniusz Piasecki (syn Wenantego Piaseckiego) i Wojciech Szukiewicz, którzy czynnie uprawiali narciarstwo. Jednakże klub ten nie został utworzony, z braku dostatecznej liczby chętnych¹³. W 1904 r. za sprawą Stanisława Barabasza w „Sokole” zakopiańskim wprowadzono narciarstwo do programu ćwiczeń. W ten sposób „Sokół” stał się pierwszym większym stowarzyszeniem patronującym narciarstwu¹⁴.

W styczniu 1907 r. powstało we Lwowie pierwsze towarzystwo narciarskie, przyjmując nazwę Karpackie Towarzystwo Narciarzy — KTN, a w grudniu tegoż roku w Zakopanym powstaje wspomniany wyżej ZON. W 1909 r. zorganizowano w Krakowie koło KTN, które usamodzielniało się już w następnym roku. W towarzystwach tych niektórzy członkowie byli co prawda sokołami, lecz nie są to organizacje wywodzące się z „Sokoła”.

Taki stan organizacyjny narciarstwa przetrwał do wybuchu I wojny światowej. Bezpośrednio po wojnie, w okresie żywiołowego rozwoju „białego sportu” projektowane było utworzenie Związku Narciarskiego w łonie Związku Towarzystw Gimnastycznych „Sokół”. Jednak ten projekt nie znalazł odzewu wśród sfer miarodajnych¹⁵. Kierownictwo narciarstwa polskiego przypadło Związkowi Polskiemu Narciarskiemu, utworzonemu w Zakopanem pod koniec 1919 r.¹⁶

5. Powstanie oddziału narciarskiego w gnieździe zakopiańskim

Dopiero w roku 1923 powstała w Zakopanym sekcja narciarska Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, która już tego samego roku przeobraziła się w Oddział Narciarski. Inicjatorami powstania tego oddziału — jak podają źródła — byli: długoletni prezes „Sokoła” prof. Wilhelm Stopowy, dalej druh Tytus Hałasowski, animator „Sokoła”, bez którego żadna impreza nie odniosłaby pełnego sukcesu, oraz druhowie: Wł. Rudnicki i J. Hajec, którzy nie żalowali trudów dla podniesienia narciarstwa w gnieździe i zapewnienia mu jak najlepszych warunków istnienia¹⁷.

¹² PGS 1925, nr 23, s. 267–268.

¹³ M. Pinkwart, *op. cit.*, s. 42–43.

¹⁴ *Ibidem*, s. 43.

¹⁵ PGS 1927 nr 23, s. 268.

¹⁶ Zob.: B. Woltmann, J. Gaj, *Sport w Polsce 1919–1939*, Gorzów Wielkopolski 1997, s. 83.

¹⁷ *Ibidem*, s. 269.

W początkach swego istnienia sekcja musiała zmagać się z trudnościami materialnymi oraz nieprzychylnością ze strony sekcji narciarskich innych klubów. O potrzebie założenia takowej świadczy jej liczebność już w pierwszym roku — 100 członków, przy czym połowa z nich miała na tyle duże umiejętności narciarskie, iż była gotowa wziąć udział w zawodach. Jeden z nich — Józef Krzeptowski I zdobył dwukrotnie mistrza Polski w narciarstwie i był uczestnikiem Olimpiady Zimowej w Chamonix. Obok niego po sukcesy sięgało bardzo wielu sokołów i sokolic, ale jest to temat na osobne opracowanie. Ich zaangażowanie było tak duże, że od razu założyli wypożyczalnię sprzętu narciarskiego do wypożyczenia członkom 15 par nart pierwszorzędnej jakości. Już w następnym roku samodzielnie zorganizowali zawody narciarskie, w których wzięło udział 162 zawodników, z dwóch ośrodków narciarskich: Zakopanego i Krakowa. Nie ograniczała wszakże swej działalności tylko do sezonu zimowego. W sezonie letnim 1925 r. sekcja urządziła: jeden wyścig cyklistów na 48 km i jeden bieg na dystansie 4 km; bieg rozstawny do Morskiego Oka – i z powrotem (62 km); bieg rozstawny na Halę Gąsienicową oraz bieg rozstawny do Nowego Targu. Poza tym był urządzony „chód tatrzański” na trasie 25 km (górskiej)¹⁸. Gniazdo zakopiańskie było pierwszym i najważniejszym ośrodkiem narciarskim w sokolstwie polskim.

Następny ośrodek narciarski powstał w Bukowinie (jako pododdział oddziału narciarskiego „Sokoła” zakopiańskiego), w roku 1926 liczący około 50 narciarzy.

Po trudnych początkach nastąpił przełom w stosunku szerszych sfer sokolich do tego „królewskiego sportu”, co natychmiast daje wymierne efekty. Powstały kolejne oddziały (sekcje) narciarskie: w Jaśle, Żywcu, Kalwarii Zebrzydowskiej, Jordanowie, Makowie Podhalańskim, Nowym Sączu, a nawet w odległym od gór Poznaniu i Warszawie.

Oddział narciarski gniazda „Sokoła” w Zakopanym stał się punktem wyjścia i centrum rozwoju całego ruchu narciarskiego w tym Towarzystwie.

6. Wnioski

„Sokół” prowadził szeroko zakrojoną akcję propagandowo-popularyzatorską narciarstwa. Czynił to poprzez wielorakie publikacje, urządzone odczyty i pogadanki, prowadzone kursy narciarskie i wypożyczalnię sprzętu, organizowane pokazy, a w późniejszym okresie także zawody. Należy uświadomić sobie, iż w czasach kiedy nie było tak wszechobecnych dzisiaj mediów, nie było to zadanie wcale łatwe.

¹⁸ PGS 1926, nr 2, s. 22.

Działania te i otwartość sokołów na nowinki sportowe (od końca XIX wieku) doprowadziła do uprawiania narciarstwa najpierw w sensie turystyki, a w późniejszym etapie także w sensie sportowej rywalizacji.

W ślad za pierwszym oddziałem narciarskim w „Sokole” (w Zakopanem) szybko powstawały następne, obejmujące swym zasięgiem właściwie cały kraj. Wytrwałość i zaangażowanie sokołów-narciarzy doprowadziła ich w krótkim czasie do sukcesów na skalę narodową i międzynarodową.

Wkład „Sokoła”, a zwłaszcza oddziałów narciarskich w historię rozwoju polskiego narciarstwa, był niewątpliwie bardzo duży. Zupełnie pomijano go po II wojnie światowej. Niestety, do tej pory — mimo historycznych zmian, jakie nastąpiły w naszym kraju — nie doczekał się jeszcze historycznego opracowania.

ANEKSY

Aneks nr 1

Z okręgu

Kurs narciarski 1913 organizuje Gniazdo w Zakopanem. Myśl ta nad wyraz szczęśliwa i godna poparcia. Jazda na nartach jest nie tylko jednym z najpiękniejszych sportów, ale dla SDS czynnikiem wielkiego znaczenia, umożliwia im bowiem w czasie zimy szybki pochód na terenach śnieżnych, co szczególnie dla służby wywiadowczej jest nieodzowne.

Kurs trwać będzie dni pięć, połączony zaś będzie z ćwiczeniem wywiadowczym i z wycieczką górską.

Program zasadniczy jest następujący:

25, 26 i 27 grudnia 1913 nauka jazdy na nartach.

28 grudnia 1913 ćwiczenia w patrołowaniu.

29 grudnia 1913 wycieczka na Kasprowy Wierch 1989 m.

Co dzień wymarsz o 8 rano, powrót o 3 pop., ostateczny termin zjazdu na kurs d. 14 grudnia 1913 o godz. 10 wieczór.

Przeciętny koszt utrzymania z mieszkaniem wyniesie do Kr. 6 dziennie.

Podczas kursu obowiązuje strój polowy, przyczem każdy z uczestników mieć powinien:

- 1) Plecak, lub tornister z maszynką spirytusową gotową w każdej chwili do użytku, oraz co dzień na jeden posiłek prowiantów.

- 2) Rękawice o jednym palcu z szarej grubej wełny nieodtłuszczanej, długie po łokieć,
- 3) Ciepłą bieliznę na zmiany, oraz sweter szary,
- 4) Buty (trzewiki sznurowane) mocne i nieprzepuszczalne oraz obszerne na grube z szarej wełny skarpetki,
- 5) Narty z kijkiem bambusowym i gurtem do dźwignia.

Pierwsza zbiórka dnia 25 grudnia 1913 o godzinie 7⁴⁵ rano w „Sokole” w Zakopanem, następne podług zapowiedzi komendanta.

Głównym instruktorem kursu: Druh inżynier A. Bobkowski z Krakowa.

Komendantem oddziału: Najstarszy stopniem Druh z uczestników.

Narty zamawiać należy w pracowni Druha Stanisława Zdyba i Ski Zakopane – Krupówki, przyczem należy podać wysokość danego osobnika łącznie z ramionami w pion, chociaż lepiej byłoby zwrócić się w tej sprawie do Druha Naczelnika w Zakopanem (Karol Pawluś), który żądane przybory wybierze na miejscu i dopilnuje na czas dostawy.

Zgłoszenia uczestników prosimy przesyłać na adres Gniazda w Zakopanem najpóźniej do 10 grudnia b. r.

Fakt, że w organizacji tego kursu współdziała Tatrzańskie Towarzystwo Narciarzy i że na czele kursu staje Druh tak dzielny i tej miary sportowiec jakim jest D. inż. A. Bobkowski, którego artykuł o narciarstwie obecny numer zawiera, starczy już sam za zachętę.

Okręgowa Komenda S.D.S. wzywa Wydziały Gniazd do zachęcenia swych Druhów celem jak najliczniejszego obesłania kursu.

Źródło: „Przegląd Sokoli”, Kraków 1913, nr 11, s. 91–92.

Aneks nr 2

Zakopane. Oddział Narciarski „Sokół” zwraca się do ogółu druhów z następującą sprawą: Towarzystwa Gimn. Sokół, których celem jest przede wszystkim wychowanie fizyczne obywateli, w stopniowym rozwoju obejmują coraz to szersze dziedziny sportu, do czego Tow. Gimn. „Sokół”, jak żadne inne, jest powołane. Jedną z ważnych dziedzin sportu, dotychczas mało objętą organizacją sokoła, było narciarstwo, które z żywiołową siłą rozwinęło się na zachodzie i północy Europy, a u nas z braku oparcia się o silną organizację, znajduje się dopiero w pierwszym stadium. Inicjatywa objęcia sportu narciarskiego programem pracy Tow. „Sokół” wyszła w roku ubiegłym z tut.

gniazda i dzięki zrozumieniu doniosłości sprawy przez władze sokole, uzyskała szerokie poparcie tak w Dzielnicy Krakowskiej, jak i w Zarządzie Głównym w Warszawie. Władze te zleciły sprawy organizacyjne, techniczne i propagandowe skupić i przekazać naszemu gniazdu, którą to zaszczytną funkcję i związane z tem trudne obowiązki przyjęliśmy z całym zapalem. W gnieździe tutejszem istnieje już od roku oddział narciarski, liczący 86 członków, przyjęty od roku na członka Polskiego Związku Narciarskiego w Warszawie. Szybki i pomyślny rozwój oddziału i wyniki jego pracy uprawniają nas do niepłonnej nadziei, że sport ten ma w Tow. Gimn. „Sokół” wszelkie widoki pomyślnego rozwoju i wzbogaci dorobek naszej wieloletniej pracy o jeden piękny i pożyteczny dział sportu.

Wobec tego w myśl dyrektyw, udzielonych nam przez władze sokole, zwracamy się do Szanownych Druhów z gorącym apelem o szczere zajęcie się tą sprawą, przez tworzenie oddziałów narciarskich i podjęcie wspólnej akcji dla rozwoju narciarstwa wśród wszystkich gniazd.

Podając na razie samą myśl przewodnią, oświadczamy gotowość służenia każdej chwili wszelkimi wskazówkami lub czynną pomocą, jak np. urządzeniem odczytów propagandowych ilustrowanych przezroczami, przesyłaniem instruktorów w sezonie zimowym i t. p.

Czołem! Za Zarząd Oddziału:

Sekretarz
A. Krzeptowski

Przewodniczący
Prezes „Sokoła”
Stopowy

Źródło: „Przewodnik Gimnastyczny «Sokół»”, Warszawa 1925, nr 2, s. 39–40.